

професійні фонди на користь осіб, які мають право на пільгові пенсії. Розмір універсальних внесків становить 2% від заробітної плати [8].

Проаналізований досвід розвитку недержавного пенсійного забезпечення в даних країнах дає підстави стверджувати про необхідність поширення в Україні саме корпоративних або професійних пенсійних фондів, адже на сьогодні вони ще не здобули належного розповсюдження. Така практика позитивно вплине на рівень життя колишніх працівників, та, безумовно, продуктивність та результативність праці тих осіб, які на сьогоднішній день працюють.

### ***Література:***

1. Колодін А.І. Пенсійна система Німеччини: корисний досвід для України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://sophus.at.ua/publ/2012\\_12\\_11\\_12\\_kampodilsk/sekcija\\_9\\_2012\\_12\\_11\\_12/pensijna\\_sistema\\_nimechc\\_hini\\_korisnij\\_dosvid\\_dlja\\_ukrajini/19-1-0-441](http://sophus.at.ua/publ/2012_12_11_12_kampodilsk/sekcija_9_2012_12_11_12/pensijna_sistema_nimechc_hini_korisnij_dosvid_dlja_ukrajini/19-1-0-441).
2. Ріппа М.Б. Порівняльна характеристика правових систем пенсійного забезпечення і страхування / М.Б. Ріппа. // Світ фінансів. – 2009. – № 1. – С. 25-27.
3. Пахода С.С. Можливості адаптації зарубіжного досвіду функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / С.С. Пахода. // Економічна наука. – 2014. – № 24. – С. 112-115.
4. Румянцева С.С. Особливості діяльності Чеських пенсійних фондів / С.С. Румянцева // Цінні папери України. – 2007. – № 49. – С. 22.
5. Румянцева С.С. Розвиток пенсійних фондів Хорватії / С.С. Румянцева // Цінні папери України. – 2007. – № 49. – С. 23.
6. Румянцева С.С. Відкриті пенсійні фонди Польщі / С.С. Румянцева // Цінні папери України. – 2007. – № 38. – С. 22.
7. Вінер М. Недержавні пенсійні фонди: уроки Казахстану для України / Мітч Вінер // Фориншурер. – 2016. – № 3. – С. 77.
8. Новікова І.Е. Проблеми та перспективи розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/887/1/16.31.pdf>.

## **ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ПРАЦЮ В УКРАЇНІ**

**Можечук Л.В.**

*викладач кафедри цивільно-правових дисциплін  
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

На сучасному етапі розвитку правової держави право на працю посідає пріоритетне місце в системі основних прав і свобод людини. Воно є суб'єктивним правом людини, а тому його першочергове визнання державами

призвело до визнання і закріплення цілої системи прав людини у сфері праці на різних рівнях як національного, так і міжнародного правового регулювання.

Так, ст. 23 Загальної декларації прав людини вказує на те, що кожна людина має право на працю, вільний вибір роботи, справедливі та сприятливі умови праці та на захист від безробіття. У Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права зазначається, що право на працю – це право кожної людини на отримання можливості заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Не останню роль у системі міжнародних норм регулювання праці відіграють регіональні норми, закріплені в Конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950 року, Європейській соціальній хартії [2, с. 142].

Необхідно наголосити на тому, що Конституція України встановила право людини на працю саме як право людини, а не як її обов'язок. Таким чином, небажання працездатної особи працювати не є підставою для притягнення її до юридичної відповідальності. Доречно навести з цього приводу конституційні норми зарубіжних держав. Не всі вони врегульовують таким чином ставлення держави до трудового статусу своїх підданих.

Так, конституції Італії, Франції, Японії містять не лише право громадян на працю, а й обов'язок працювати. Наприклад, згідно зі статтею 4 Конституції Італії «кожен громадянин відповідно до своїх можливостей і за своїм вибором зобов'язаний здійснювати діяльність або виконувати функції, що сприяють матеріальному або духовному розвитку суспільства». Конституція Японії встановлює: «Всі мають право на працю і зобов'язані трудитися» (ст. 27). У Преамбулі Конституції Франції 1985 року, де відтворюється текст Преамбули Конституції 1946 року і зазначається наступність її принципів, вказується: «Кожний зобов'язаний працювати і має право на отримання посади» [5, с. 181].

Будь-яке суб'єктивне право, в тому числі право на працю, передбачає правовий механізм його охорони і захисту, сутність якого полягає в тому, щоб забезпечити захист прав людини у сфері праці і продуктивної зайнятості. А основна мета захисту – забезпечити реалізацію суб'єктивного права на працю, обов'язків та законних інтересів людини праці [3, с. 85].

Аналізуючи поняття та зміст права на працю, особливу увагу слід звернути на гарантії реалізації цього права, які є основними умовами, способами і засобами, за допомогою яких кожна особа має можливість реалізувати свої права. Гарантіям у трудовому праві, на перший погляд, приділено достатньо багато уваги. Їх вивчали в своїх наукових працях такі правознавці, як Н.Б. Болотіна, В.В. Жернаков, В.В. Лазор, А.М. Островерх, С.М. Прилипко, О.І. Процевський, В.М. Скобелкін, В.М. Толкунова, К.П. Уржинський, Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишева, О.М. Ярошенко та інші учені у галузі трудового права.

Традиційно гарантії прийнято поділяти на загально-соціальні та юридичні. Більшість вчених, які займаються дослідженням основних проблем трудового права, по-різному надають визначення поняття юридичних гарантій, покликаних забезпечити безперешкодну реалізацію, охорону й захист трудових прав. Зокрема, К.П. Уржинський визначає юридичні гарантії права

на працю як передбачені законодавством засоби, діяльність трудових колективів, державних та громадських органів, які сприяють безперешкодному здійсненню цього права, досягненню максимально можливих позитивних результатів на основі законності. Таким чином, дослідник до гарантій права на працю відносить як засоби, так і діяльність в сфері захисту даного права [1].

Юридичні гарантії реалізації права на працю, насамперед, визначені Основним законом України. Так, Конституція України у ст. 43 містить спеціальні юридичні гарантії, які передбачають умови, що забезпечують здійснення бажаним працювати громадянам саме право на працю: держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб [6]. Крім цього також варто відмітити прийняття Закону України «Про зайнятість населення», яким визначено правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, гарантії держави щодо захисту прав громадян на працю та реалізації їхніх прав на соціальний захист від безробіття [4, с. 64].

Пріоритетним видом юридичних гарантій є нормативно-правові гарантії, які включають сукупність норм національного права, які встановлюють трудові права працівників та умови, форми, засоби, способи і прийоми їх охорони, захисту й забезпечення. Ці умови, форми, засоби, способи та прийоми складають у сукупності відповідний юридичний механізм безперешкодної реалізації трудових прав працівників [1].

Наступним видом юридичних гарантій із забезпечення права на працю, зокрема, є організаційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні, а саме діяльність державних органів та громадських організацій щодо забезпечення, реалізації та охорони прав і свобод людини і громадянина в Україні. Організаційна діяльність компетентних державних органів та громадських організацій із забезпечення реалізації вимог правових норм входить до складу юридичних гарантій основних соціальних прав і свобод людини і громадянина; має спеціальну організаційну діяльність державних органів та громадських організацій, спрямовану на максимально повне забезпечення і реалізацію загальних та спеціальних гарантій прав і свобод людини і громадянина [7, с. 171-172].

У демократичному, правовому суспільстві значення організаційних гарантій у реалізації прав та свобод людини і громадянина зростає і подальшого розвитку набувають їхні форми і методи. Система організаційно-правових гарантій основних соціальних прав і свобод, і, в тому числі права на працю включає Президента України, органи державної влади – Верховну Раду України, Уповноваженого Верховної Ради з питань прав людини, Конституційний Суд, органи правосуддя та прокуратури, Кабінет Міністрів України, міністерства і відомства, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, міжнародні органи та організації, членом або учасницею яких є Україна, адвокатуру, політичні партії та громадські організації [1].

Таким чином, на сьогоднішній день право на працю – це одне із основних прав людини, яке визнане як національними так і міжнародно-правовими актами, та яке в свою чергу відображає потребу людини реалізовувати свій творчий потенціал, здобувати джерела існування для себе і своєї сім'ї, виражати свою особистість. Державні гарантії забезпечення права на працю, а також його захист є одним із завдань кожної держави.

### ***Література:***

1. Андріїв В.М. Юридичні гарантії захисту трудових прав працівників / В. М. Андріїв // Форум права. – 2011. – № 4. – Електронний ресурс – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP\\_index.htm\\_2011\\_4\\_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_4_4)
2. Величко Д.М. Зміст права на працю в Міжнародних актах та законодавчих актах України / Д.М. Величко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2015. – № 13. – Т.1. – С. 142-145.
3. Гетьманцева Н. Забезпечення реалізації права на працю і захисту громадян від безробіття / Н. Гетьманцева // Трудове право. – 2016. – № 6. – С. 84-89.
4. Лопушняк Г.С. Державні гарантії забезпечення соціально-економічних прав в Україні: конституційні засади та рівень практичної реалізації / Г.С. Лопушняк // – С. 61-74.
5. Ковальчук Я.В. Соціально-економічна сутність права на працю / Я.В. Ковальчук // Вісник Академії прокуратури України № 3 (25). – 2012. – С. 181-183.
6. Конституція України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
7. Пустовіт Ж.М. Поняття, зміст та гарантії реалізації права на працю в Україні / Ж.М. Пустовіт Ж.М. // Вісник Академії адвокатури України 3 (25). – 2012. – С. 171-172.

## **ПРАВОВІ ПІЛЬГИ ДЛЯ ВАГІТНИХ ЖІНОК І ЖІНОК, ЯКІ МАЮТЬ ДІТЕЙ ЗА ТРУДОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**

**Пожарова О.В.**

*кандидант юридичних наук,*

*доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення  
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Чинним трудовим законодавством України передбачений досить високий рівень пільг і гарантій для вагітних жінок і жінок, які мають дітей. При цьому у чинному Кодексі законів про працю України (далі – КЗпП України) [1] вирізняються окремо вагітні жінки і жінки, які мають дітей віком до трьох